

Uchwała Nr 525/180/21
Zarządu Powiatu Kutnowskiego

z dnia 17 lutego 2021 roku

w sprawie przeprowadzenia konsultacji projektu pn. „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023”

Na podstawie art. 32 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 poz. 920), art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020r. poz.821) oraz § 5 ust.1 uchwały Nr 61/XI/15 Rady Powiatu Kutnowskiego z dnia 24 czerwca 2015r. w sprawie określania zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami powiatu kutnowskiego (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2015r., poz. 3113) Zarząd Powiatu Kutnowskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przeprowadzić konsultacje o charakterze środowiskowym w sprawie projektu pn. „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023”, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.1. Celem konsultacji jest uzyskanie opinii organizacji pozarządowych i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, realizujących swoje cele statutowe na terenie powiatu kutnowskiego, a także zainteresowanych mieszkańców zamieszkałych na terenie powiatu kutnowskiego w zakresie treści projektu pn. „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023” .

2. Konsultacje zostaną przeprowadzone w następujących formach:

- a) zbieranie pisemnych opinii, propozycji i uwag do projektu ww. dokumentu na formularzu konsultacyjnym, którego wzór stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały;
- b) bezpośredniego spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu kutnowskiego.

§ 3.1. Konsultacje prowadzone będą w terminie od dnia 03 marca 2021r. do dnia 17 marca 2021 r.

2. Projekt pn. „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023”, zamieszcza się na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Kutnie, na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie, w zakładce organizacje pozarządowe oraz na stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie w terminie do dnia 17 lutego 2021r.

3. Formularze konsultacyjne należy przesłać w terminie do dnia 17 marca 2021r. listownie na adres: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie, 99-301 Kutno, ul. Krzywoustego 11 lub pocztą elektroniczną na adres: sekretariat@pcprkutno.pl

4. Spotkanie z przedstawicielami organizacji pozarządowych odbędzie się w dniu 22.03.2021 roku o godz. 12:00 w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie, ul. Krzywoustego 11.
5. Po zakończeniu konsultacji z organizacjami pozarządowymi, zostanie sporządzony raport ze spotkania, zawierający listę uczestników, tematykę konsultacji oraz podjęte ustalenia i opinie w celu przedstawienia go Zarządowi Powiatu Kutnowskiego.
6. Raport z przeprowadzonych konsultacji zamieszcza się na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Kutnie, na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie, w zakładce organizacje pozarządowe oraz na stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie.
- § 4. Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie.
- § 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Podpisy Członków Zarządu:

1. Daniel Kowalik – Przewodniczący Zarządu	
2. Marek Jędrzejczak - Wicestarosta	
3. Tomasz Walczewski – Członek Zarządu	
4. Jolanta Pietrusiak - Członek Zarządu	
5. Marek Kubasiński –Członek Zarządu	

Załącznik nr 1
do Uchwały nr 525/180/21
Zarządu Powiatu Kutnowskiego
z dnia 17 lutego 2021 roku

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2021-2023

Kutno 2021 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	5
I. SYSTEM ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO A PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ	7
1. Założenia do programu wynikające z aktów prawa krajowego i międzynarodowego	7
II. DIAGNOZA FUNKCJONOWANIA PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE KUTNOWSKIM W LATACH 2018 - 2020.....	8
1. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020	8
2. Charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020.....	14
3. Proces usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej	21
4. Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze	28
5. Pozostała działalność.....	29
6. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.....	30
7. Wolontariat	34
8. Pomoc psychologiczna	34
III. PODSUMOWANIE DIAGNOZY I GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PLANU NA LATA 2021 - 2023	38
IV. CELE I ZADANIA PROGRAMU NA LATA 2020 - 2023	42
1. Analiza SWOT	42
V. LIMIT ZAWODOWYCH RODZIN ZASTĘPCZYCH NA LATA 2021 - 2023	51
VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	51
VII. BENEFICJENCI I REALIZATORZY PROGRAMU	51
VIII. MONITORING PROGRAMU	52
IX. PROJEKT SZCZEGÓŁOWEGO BUDŻETU PROGRAMU	53

WSTĘP

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z w/w ustawą podstawowe cele programu to:

- dobro dzieci, które pozbawione opieki rodziców biologicznych potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych w zastąpieniu środowiska rodzinnego, zapewniającego im atmosferę szczęścia, miłości i zrozumienia, troski o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową oraz ochronę ich praw i wolności,
- dobro rodziny, która sprawując opiekę zastępczą stanowi podstawową komórkę społeczną oraz naturalne środowisko rozwoju, jak również dobro wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci.

Cele te mogą być osiągnięte przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzinami. Ustawa w sposób kompleksowy reguluje zagadnienia pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz określa konsekwencje bezskuteczności udzielanej pomocy poprzez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej. Art. 180 pkt. 1 przedmiotowej ustawy wskazuje na obowiązek opracowania przez powiat 3 letniego programu rozwoju pieczy zastępczej. Powiat Kutnowski Uchwałą Rady Powiatu w Kutnie 300/LIII/18 z dnia 30.05.2018 r., przyjął Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020, który realizowany był przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie.

W związku z upływającym okresem obowiązywania Programu, należało opracować nowy dokument, który na bazie dotychczasowych doświadczeń uwzględnia m.in. organizowanie opieki i wychowania w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, przyznawanie świadczeń obligatoryjnych i fakultatywnych przewidzianych w/w ustawą.

Cele i zadania określone w niniejszym Programie, zostały sformułowane na podstawie oceny upływającego okresu programowania oraz analizy zagrożeń środowisk biologicznych.

Określenie potrzeb w zakresie pieczy zastępczej pozwoliło na wytyczenie kierunków działań w poszczególnych latach, z uwzględnieniem środków finansowych koniecznych do ich

realizacji.

W programie położono nacisk na zadania wynikające z ustawy oraz na działania profilaktyczne i międzyinstytucjonalną współpracę, których celem jest wyposażenie rodzin i wychowanków w kompetencje pozwalające im w przyszłości na funkcjonowanie poza systemem pomocy społecznej. Program rozwoju pieczy zastępczej został sporządzony w celu usystematyzowania działań w zakresie wspierania pieczy zastępczej. Dokonując diagnozy pieczy zastępczej oraz opierając się na analizie dotychczasowych działań, które zostały podejmowane na przestrzeni ostatnich 3 lat, opracowano niniejszy Trzyletni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie powiatu kutnowskiego, dokonaną w oparciu o dane z lat 2018-2020. Program określa również kierunki działań w 3-letniej perspektywie czasowej oraz priorytety i zakres działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie kutnowskim.

I. SYSTEM ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO A PROGRAM ROZWOJU PIELCZY ZASTĘPCZEJ

1. Założenia do programu wynikające z aktów prawa krajowego i międzynarodowego

Polityka społeczna wobec dziecka i rodziny jest przedmiotem zainteresowania zarówno prawa polskiego jak i międzynarodowego. Prawa dziecka i rodziny zostały zdefiniowane i przyjęte przez państwa członkowskie ONZ, w tym przez Rzeczpospolitą Polską w „Konwencji o Prawach Dziecka” w 1989 r.

Konwencja w art. 9 odnosi się do dzieci, które z przyczyn obiektywnych zostają sądownie umieszczone w pieczy zastępczej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, zgodnie z przyjętym dokumentem, musi być uzasadnione i jest ostatecznością. Dziecku i rodzicom przysługuje niepodważalne prawo do wzajemnych kontaktów, chyba że zagraża to dobrze pojętemu interesowi dziecka. Zarówno dziecko jak i cała rodzina musi być traktowana jako podmiot postępowania sądowego, opiekuńczego oraz społecznego i obywatelskiego. Konwencja wskazuje na odpowiedzialność rodziców lub opiekunów prawnych za opiekę i wychowanie dzieci, respektowanie ich praw do nietykalności cielesnej, prawa do swobody wypowiedzi oraz wyznania. Art. 18 ust. 2 Konwencji nakłada na państwa członkowskie obowiązek wspierania rodzin w dążeniu do harmonijnego i bezpiecznego rozwoju i wychowania, oraz zobowiązuje do budowania sieci instytucjonalnego wsparcia rodzin w wypełnianiu funkcji rodzicielskich.

Nadrzędnym aktem prawa Rzeczypospolitej Polskiej jest Konstytucja, która w art. 48 wskazuje na prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem, z uwzględnieniem stopnia dojrzałości dziecka, a także wolności jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania.

Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a organy władzy publicznej mają obowiązek ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.

Regulacje dotyczące opieki i wychowania dziecka poza rodziną biologiczną zawarte są w ustawie z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program jest spójny z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych, ma

charakter otwarty oraz będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

Niniejszy dokument w systemie zarządzania strategicznego jest programem operacyjnym i wpisuje się w priorytety i cele dokumentów strategicznych Powiatu.

II. DIAGNOZA FUNKCJONOWANIA PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE KUTNOWSKIM W LATACH 2018 - 2020

1. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020

Najbardziej pożądaną formą pieczy zastępczej jest forma rodzinna z uwagi na możliwość stworzenia warunków opieki i wychowania najbardziej zbliżonych do rodziny naturalnej. Piecza rodzinna sprawowana jest w formie:

- **spokrewnionych rodzin zastępczych** (opiekunami mogą być tylko dziadkowie lub rodzeństwo);
- **niezawodowych rodzin zastępczych** (opiekunowie niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, np. wujostwo lub osoby w ogóle niespokrewnione z dzieckiem), w których w tym samym czasie może przebywać nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, pod warunkiem kontynuowania nauki;
- **zawodowych rodzin zastępczych, w tym zawodowych specjalistycznych oraz zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego.** W rodzinach zawodowych umieszcza się nie więcej niż 3 dzieci, w szczególnie uzasadnionych przypadkach oraz po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych dopuszczalna jest większa liczba dzieci. W rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej umieszcza się w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26.10.1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz małoletnie matki z dziećmi;
- **rodzinnych domów dziecka** – rodzina, w której umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej pod warunkiem kontynuowania przez nich nauki.

Wysokość pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania każdego dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej wynosi:

- 694,00 zł miesięcznie na każde dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- 1052,00 zł miesięcznie na każde dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej niezawodowej, zawodowej oraz rodzinnym domu dziecka,
- 211,00 zł dodatku dla każdego dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności lub umieszczone w rodzinie zastępczej na podst. ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Poza podstawowym podziałem można wyróżnić **rodziny pomocowe**, które w sytuacjach kiedy rodziny zastępcze nie będą w stanie czasowo sprawować opieki nad umieszczonymi dziećmi przejmą nad nimi opiekę. Rodziną pomocową może być rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka, oraz małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, którzy zostali przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej. Rodzinie pomocowej przysługuje wynagrodzenie w wysokości 20% wynagrodzenia ustalonego dla zawodowej rodziny zastępczej, przeliczone proporcjonalnie do ilości dni sprawowanej nad dzieckiem opieki.

Rodzinie zastępczej przysługuje świadczenie oraz dodatki, również po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności, jeżeli nadal przebywa w tej rodzinie zastępczej. Przedmiotowe świadczenia w takim przypadku wypłaca się pod warunkiem kontynuowania nauki odpowiednio w szkole, zakładzie kształcenia, uczelni, na kursach i innych, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia. Rodzinie zastępczej starosta może także przyznać:

- 1) dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka;
- 2) świadczenie na pokrycie:
 - a) niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka –jednorazowo,
 - b) kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo,

Rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa może otrzymywać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego. Rodzinie zastępczej zawodowej starosta może raz do roku przyznać świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.

Świadczenia, dodatki i dofinansowanie do wypoczynku są udzielane na wniosek

rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Rodziny zawodowe i prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymują za pełnioną funkcję comiesięczne wynagrodzenie. Rada Powiatu w Kutnie w dniu 24.01.2018 roku przyjęła Uchwałę o podniesieniu minimalnych wysokości wynagrodzeń dla zawodowych rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka. Ponadto od 01.04.2016 roku każda rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje na każde niepełnoletnie dziecko dodatek wychowawczy w wysokości 500,00 zł miesięcznie.

Finansowanie zadań z zakresu opieki zastępczej, zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej do końca 2011 roku należało do zadań Powiatu. Od stycznia 2012 roku gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

1. 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka- w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
2. 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka- w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
3. 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka- w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

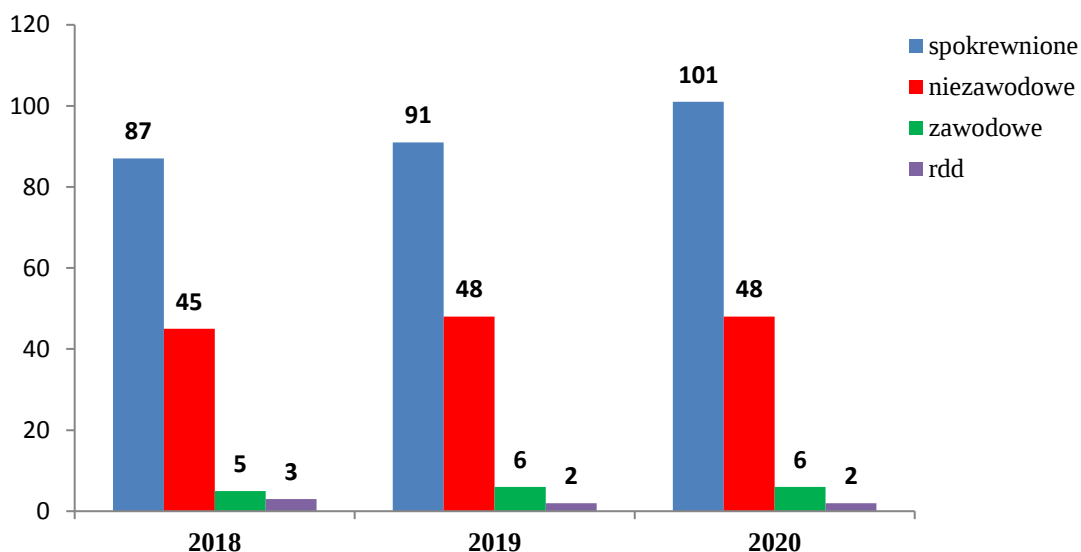
Tabela 1. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Kutnowskim na przestrzeni lat 2018 – 2020

TYP RODZINY ZASTĘPCZEJ	2018 r.	2019 r.	2020 r. (stan na dzień 31.12.2020 r.)
Spokrewniona	87	91	101
Niezawodowa	45	48	48
Zawodowa	4	4	4
Zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego	1	1	1
Zawodowa specjalistyczna	0	1	1
Rodzinny dom dziecka	3	2	2
RAZEM	140	147	157

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

Wykres 1. Liczba rodzin zastępczych na terenie Powiatu Kutnowskiego

w latach 2018 – 2020

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

Z przedstawionych danych wynika, że na terenie powiatu kutnowskiego zdecydowaną większość rodzin zastępczych stanowią rodziny spokrewnione z dzieckiem, dalej rodziny zastępcze niezawodowe – spowinowacone i niespowinowacone z dzieckiem. Najmniejszy odsetek to zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka.

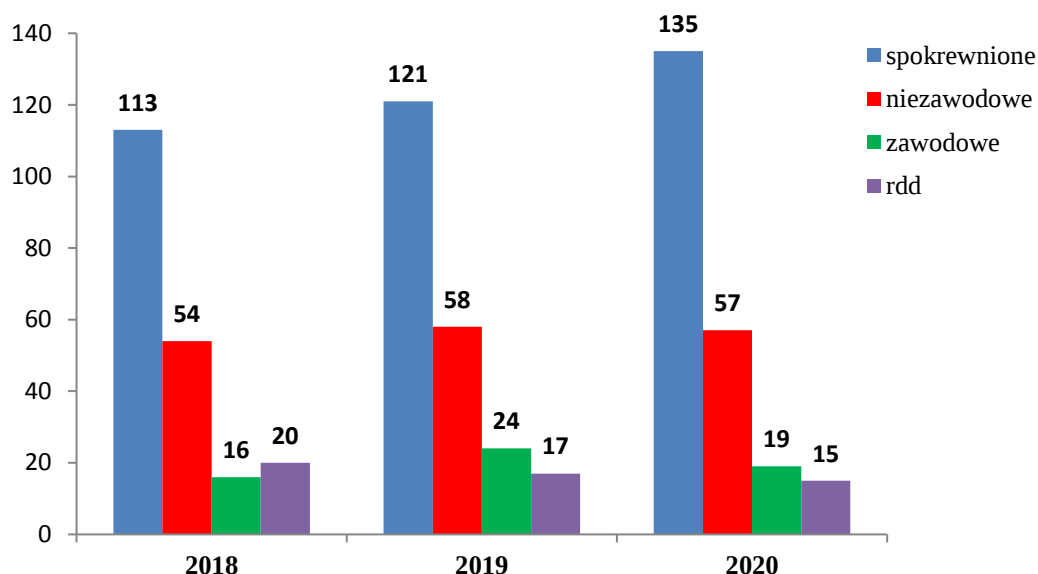
Tabela 2. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Kutnowskiego w latach 2018 – 2020

TYP RODZINY ZASTĘPCZEJ	2018 r.	2019 r.	2020 r. (stan na dzień 31.12.2020 r.)
Spokrewniona	113	121	135
Niezawodowa	54	58	57
Zawodowa rodzina zastępcza	13	16	16
Zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego	3	7	2
Zawodowa specjalistyczna rodzina zastępcza	0	1	1
Rodzinny dom dziecka	20	17	15
RAZEM	203	220	226

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

Wykres 2. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu

Kutnowskiego w latach 2018 - 2020

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

Analiza powyższych danych wskazuje na coroczny wzrost liczby rodzin zastępczych oraz dzieci w nich umieszczonych.

Tabela 3. Liczba dzieci z terenu powiatu kutnowskiego, przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu (Powiat Kutnowski zobowiązany jest do finansowania pobytu tych dzieci)

Powiat/Miasto	Ilość dzieci
Powiat Zgierski	3
Powiat Pruszkowski	1
Powiat Poznański	1
Miasto Łódź	4
Powiat Grodziski	1
Miasto Gdynia	1
Miasto Płock	1
Powiat Łukowski	2
Miasto St. Warszawa	1
Powiat Piaseczyński	1
Powiat Łęczycki	1
RAZEM	17

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

Tabela 4. Świadczenia przyznawane rodzinom zastępczym w latach 2018 – 2020

Rodzaj świadczenia	Kwota świadczeń		
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka lub osoby pełnoletniej przebywającej w rodzinie zastępczej	2 209 631,26 zł	2 251 331,64 zł	2 296 819,09 zł
Dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	36 868,08 zł	39 507,15 zł	36 801,31 zł
Świadczenia jednorazowe na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	16 800,00 zł	36 900,00 zł	17 000,00 zł
Dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	18 685,00 zł	23 150,00 zł	17 265,00 zł
Świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	400,00 zł	0,00 zł	400,00 zł
Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym	47 541,92 zł	62 288,72 zł	55 138,18 zł
Świadczenie związane z remontem lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu rodzinnego, w którym zamieszkuje rodzina zastępcza	3 480,00 zł	6 000,00 zł	3 000,00 zł
Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinie pomocowej	2 375,48 zł	0,00 zł	2 036,12 zł
Wynagrodzenie (wraz z pochodnymi) dla zawodowej rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka	313 865,25 zł	394 991,35 zł	384 057,42 zł
Wynagrodzenie (wraz z pochodnymi) dla osoby zatrudnionej w rodzinie zastępczej lub RDD przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich	82 221,22 zł	94 529,39 zł	96 570,03 zł
Wynagrodzenie dla rodziny pomocowej	789,62 zł	0,00 zł	879,71 zł
Świadczenie „Dobry Start”	39 000,00 zł	45 300,00 zł	65 400,00 zł
Dodatek wychowawczy 500+	940 282,47 zł	938 964,44 zł	942 765,92 zł
RAZEM	3 711 940,30 zł	3 892 962,69 zł	3 918 132,78 zł

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

2. Charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020

Instytucjonalną pieczę zastępczą, zgodnie z art. 93 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tworzą:

- placówki opiekuńczo-wychowawcze
- regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Do zadań własnych powiatu należy prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych o charakterze rodzinnym, socjalizacyjnym, interwencyjnym lub specjalistyczno-terapeutycznym, które zgodnie z w/w ustawą zapewniają dzieciom opiekę i wychowanie.

Ustawa wprowadziła przepisy określające minimalny wiek dzieci kierowanych do instytucjonalnej pieczy zastępczej - w okresie 4 lat od dnia wejścia jej w życie, tj. od 01 stycznia 2012 roku, mogły być umieszczane dzieci powyżej 7 roku życia, natomiast po upływie tego okresu, czyli od 2016 roku w placówkach mogą przebywać jedynie dzieci powyżej 10 roku życia. Umieszczenie małoletnich poniżej tego wieku jest możliwe tylko w wyjątkowych sytuacjach - szczególnie, gdy przemawia za tym stan ich zdrowia lub dotyczy to rodzeństwa.

W związku z powyższym zasadny jest dalszy rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, która będzie mogła być sprawowana wobec młodszych dzieci w przypadku niemożności zapewnienia im opieki i wychowania przez rodziców. Placówki opiekuńczo-wychowawcze pozostaną więc jako jedno z możliwych miejsc umieszczenia dzieci starszych, mniej podatnych na zaburzenia rozwojowe, jakie wynikać mogą z umieszczenia poza środowiskiem rodzinnym. Rodzaj placówki może być dostosowany do sytuacji i specyficznych potrzeb dziecka, a praca na rzecz jego wszechstronnego rozwoju może być zintensyfikowana dzięki obecności na miejscu specjalistycznej, odpowiednio wyszkolonej kadry. Zaznaczyć jednak należy, iż nadal występuje duże zapotrzebowanie na umieszczanie dzieci poniżej 10 roku życia a funkcjonujące rodziny zastępcze mają ograniczoną liczbę miejsc. Powiat Kutnowski w ubiegłych latach podjął więc działania zmierzające do zwiększenia oferty instytucjonalnej pieczy zastępczej, m.in. Zarząd Powiatu w Kutnie uchwałą nr 788/234/17 z dnia 12 grudnia 2017 roku wprowadził zmiany do regulaminu organizacyjnego Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej we Franciszkowie polegające na utworzeniu w ramach 30 miejsc w placówce 10 miejsc interwencyjnych. Zgodnie z art. 101 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej placówki opiekuńczo-wychowawcze mogą łączyć zadania

przypisane ich poszczególnym typom, tym samym w/w Placówka realizowała zadania przewidziane dla placówek typu interwencyjnego, czyli przyjmowała małoletnich w sytuacjach kryzysowych, wymagających natychmiastowego zapewnienia właściwej opieki i wychowania.

Na dzień 31.12.2020 roku na terenie Powiatu Kutnowskiego funkcjonowały 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Tęcza” w Kutnie przy ul. Karłowicza 1 – typu socjalizacyjnego dla 30 dzieci,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza we Franciszkowie, gm. Łanięta – typu socjalizacyjnego dla 30 dzieci z wyodrębnioną grupą interwencyjną (10 miejsc),
- Rodzinny Dom Dziecka w Strzegocinie prowadzony na podstawie art. 190 cytowanej wyżej ustawy przez Caritas Diecezji Łowickiej (zadanie zlecone)– typ rodzinny dla 8 dzieci (w uzasadnionych przypadkach do 10 podopiecznych).

Z uwagi na fakt, iż zgodnie z art. 95 i 230 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej liczba wychowanków w placówce opiekuńczo-wychowawczej od dnia 01 stycznia 2021 roku nie może być wyższa niż 14, Powiat Kutnowski podjął liczne działania zmierzające do osiągnięcia w tym zakresie standardu:

- dostosowanie budynku administracyjno-gospodarczego na potrzeby Placówki Opiekuńczo - Wychowawczej we Franciszkowie; na ten cel Powiat Kutnowski pozyskał środki w wysokości 2 451.450,00 zł, w tym dofinansowanie 1 565.903,86 zł z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 w ramach Osi Priorytetowej VII – Infrastruktura dla usług społecznych Działanie VII.3 - Infrastruktura opieki społecznej. W 2020 roku obiekt ten został wyremontowany, odpowiednio wyposażony i uzyskał pozytywne opinie właściwych służb,
- w 2018 roku Powiat Kutnowski zgłosił projekt „Remont budynku POW we Franciszkowie – Dworek” i pozyskał środki - wartość całkowita projektu 1 636.371,74 zł, w tym dofinansowanie z RPO WŁ 1.089.230,60 zł,
- podjęcie przez Radę Powiatu Kutnowskiego uchwały o utworzenia placówki opiekuńczo - wychowawczej typu socjalizacyjnego pod nazwą Dom Dla Dzieci „Jaś ” we Franciszkowie,
- podjęcie przez Radę Powiatu Kutnowskiego uchwały o nadaniu nowego statutu dla Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej we Franciszkowie,
- podjęcie przez Radę Powiatu Kutnowskiego uchwały w sprawie organizacji wspólnej

obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej jednostek organizacyjnych instytucjonalnej pieczy zastępczej zaliczonych do sektora finansów publicznych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Kutnowski,

- wystąpienie z wnioskiem do Wojewody Łódzkiego o wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego Domu Dla Dzieci „Jaś” we Franciszkowie i decyzją z dnia 17 września 2020 roku uzyskanie niniejszej zgody,
- podjęcie przez Zarząd Powiatu Kutnowskiego uchwał wprowadzających regulaminy organizacyjne w/w placówek,
- budowa placówki opiekuńczo-wychowawczej w Kutnie przy ul Oporowskiej 27; na ten cel Powiat Kutnowski również pozyskał środki - całkowita wartość projektu - 1.071.625,00 zł, wnioskowane dofinansowanie z EFRR-618.699,80 zł). Przedmiotowe zadanie inwestycyjne polegało na budowie nowego obiektu na potrzeby systemu pieczy zastępczej. W lokalizacji tej powstał dom jednorodzinny, który będzie placówką opiekuńczo - wychowawczą przeznaczoną dla 14 dzieci, spełniającą standardy wynikające z zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pn. Placówka „Różany Zakątek” w Kutnie. Wybudowanie tego obiektu pozwoli na dostosowanie innej jednostki - Placówki Opiekuńczo - Wychowawczej „Tęcza” w Kutnie, w której od 2021 roku może przebywać do 14 wychowanków a do 31.12.2020 roku było umieszczonych do 30 dzieci. Z chwilą uzyskania zgody Wojewody Łódzkiego na prowadzenie Placówki „Różany Zakątek” w Kutnie, z POW „Tęcza” w Kutnie 14 podopiecznych zostanie przeniesionych do nowego Domu, natomiast pozostali wychowankowie nadal będą przebywać w dotychczasowym miejscu,
- podjęcie przez Radę Powiatu Kutnowskiego uchwały o utworzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego pod nazwą Placówka „Różany Zakątek” w Kutnie,
- podjęcie przez Radę Powiatu Kutnowskiego uchwały o nadaniu nowego statutu dla Placówki Opiekuńczo - Wychowawczej „Tęcza” w Kutnie,
- podjęcie przez Radę Powiatu Kutnowskiego uchwały w sprawie organizacji wspólnej obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej jednostek organizacyjnych instytucjonalnej pieczy zastępczej zaliczonych do sektora finansów publicznych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Kutnowski,
- podjęcie przez Zarząd Powiatu Kutnowskiego uchwał wprowadzających regulaminy organizacyjne w/w placówek,
- wystąpienie z wnioskiem do Wojewody Łódzkiego o wydanie zezwolenia na prowadzenie

placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego Placówki „Różany Zakątek” w Kutnie.

Biorąc pod uwagę powyższe Powiat Kutnowski w 2021 roku planuje prowadzić następujące placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- Placówkę Opiekuńczo - Wychowawczą „Tęcza” w Kutnie przy ul. Karłowicza 1 - typu socjalizacyjnego dla 14 dzieci
- Placówkę „Różany Zakątek” w Kutnie przy ul. Oporowskiej 27 – typu socjalizacyjnego dla 14 dzieci
- Placówkę Opiekuńczo - Wychowawczą we Franciszkowie, gm. Łanięta – typu interwencyjnego dla 14 dzieci
- Dom Dla Dzieci „Jaś” we Franciszkowie, gm. Łanięta – typu socjalizacyjnego dla 14 dzieci
- Rodzinny Dom Dziecka w Strzegocinie prowadzony na podstawie art. 190 cytowanej wyżej ustawy przez Caritas Diecezji Łowickiej (zadanie zlecone)– typ rodzinny dla 8 dzieci (w uzasadnionych przypadkach do 10 podopiecznych).

Dziecko do placówki opiekuńczo-wychowawczej kieruje powiat właściwy do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, czyli powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej.

W sytuacji gdy powiat nie może skierować dziecka do placówki opiekuńczo - wychowawczej z powodu braku odpowiedniej placówki lub z powodu braku miejsca w placówce funkcjonującej na jego terenie, zwraca się do innego powiatu z wnioskiem o skierowanie dziecka do odpowiedniej placówki opiekuńczo - wychowawczej.

Umieszczenie dziecka następuje na podstawie orzeczenia sądu z zastrzeżeniem sytuacji, gdy dziecko znajduje się w sytuacji kryzysowej i wymaga natychmiastowego zapewnienia mu opieki.

Tabela 5. Liczba wydanych skierowań do placówek opiekuńczo – wychowawczych w latach 2018 – 2020 ze względu na pochodzenie dziecka (stan na 31.12.2020).

Lp.	Gmina/Miasto	Liczba wydanych skierowań		
		2018 r.	2019 r.	2020 r.
1.	Miasto Kutno	13	6	6
2.	Gmina Kutno	2	-	-
3.	Miasto Żychlin	4	11	2
4.	Miasto Krośniewice	-	2	-
5.	Gmina Strzelce	-	-	-
6.	Gmina Ostrowy	4	-	-
7.	Gmina Dąbrowice	-	-	-
8.	Gmina Bedlno	-	-	-
9.	Gmina Krzyżanów	1	-	-
10.	Gmina Łanięta	-	-	-
11.	Gmina Oporów	5	-	-
12.	Inny Powiat	5	-	-
RAZEM		34	19	8

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

Od 2012 roku ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła obowiązek współfinansowania przez gminę wydatków związanych z pobytem dzieci w pieczy zastępczej. W przedmiotowej sprawie wystawiane są noty księgowe obciążające gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przez umieszczeniem go w pieczy zastępczej. Z tego tytułu w latach 2018-2020 Powiat Kutnowski uzyskał następujące dochody:

- w 2018 roku - **571.891,34 zł**,
- w 2019 roku - **741.468,66 zł**,
- w 2020 roku - **945.792,69 zł**.

W 2018 roku 1 dziecko pochodzące z Powiatu Kutnowskiego, przebywało na terenie innego powiatu w placówce opiekuńczo-wychowawczej, pozostałe dzieci miały zapewnioną opiekę w instytucjonalnej pieczy zastępczej na naszym terenie. Powiat Kutnowski z tego tytułu poniósł wydatek w wysokości **32.055,12 zł**. W 2019 roku Powiat Kutnowski poniósł opłatę za pobyt 2 dzieci pochodzących z naszego terenu, które interwencyjnie zostały umieszczone w

placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innego powiatu. Dzieci przebywały tam 4 dni, a Powiat Kutnowski został obciążony kwotą **1.928,32 zł**. W 2020 roku nie było w/w sytuacji.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu kutnowskiego przebywają dzieci z innych powiatów, m.in. z powiatu łowickiego, grójeckiego, radomszczańskiego, a także z miast Łódź i Włocławek. Z uwagi na ich pobyt w instytucjonalnej pieczy zastępczej zawierane są porozumienia określające standardy opieki i wychowania oraz sposób finansowania. Z tego tytułu w latach 2018-2020 Powiat Kutnowski uzyskał następujące dochody:

- w 2018 roku - **1.036.232,92 zł**,
- w 2019 roku - **875.821,53 zł**,
- w 2020 roku - **561.545,74 zł**

Tabela 6. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo –wychowawczych na terenie Powiatu Kutnowskiego w latach 2018 – 2020 (stan na 31.12.2020)

Placówka/rok	2018 r.	2019 r.	2020 r.
POW „Tęcza” w Kutnie	31	29	29
POW we Franciszkowie	32	27	28
RDD w Strzegocinie	8	9	9
RAZEM	71	65	66

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

Z tabeli wynika, że stopniowo zmniejsza się liczba dzieci przybywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Fakt ten wynika z wprowadzenia obowiązku ograniczenia liczby miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z art. 230 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej liczba ta w okresie od 01 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2020 roku nie może być wyższa niż 30. Dziecko może przebywać w pieczy zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, natomiast osoba, która osiągnęła pełnoletność w tej formie opieki może z niej korzystać do ukończenia 25 roku życia pod warunkiem kontynuowania nauki. Ponadto do instytucjonalnej pieczy zastępczej mogą być kierowane dzieci starsze powyżej 10 roku życia.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze podejmują działania zmierzające do:

- zapewnienia dziecku całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokajania jego niezbędnych potrzeb m.in. emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych;
- realizowania przygotowanego we współpracy z asystentem rodziny planu pomocy dziecku;
- umożliwienia kontaktu dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej;
- powrotu dziecka do rodziny;
- zapewnienia dziecku dostępu do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- objęcia dziecka działaniami terapeutycznymi;
- zapewnienia korzystania z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

W celu zwiększenia efektywności działań podejmowanych na rzecz dziecka i rodziny w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nie rzadziej niż co pół roku odbywają się posiedzenia zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Posiedzenia te mają na celu:

- ustalić aktualną sytuację rodzinną dziecka;
- analizę stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną;
- modyfikowanie planu pomocy dziecku;
- monitorowanie procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie;
- ocenę stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb;
- ocenę możliwości powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia go w rodzinnej pieczy zastępczej;
- informowanie sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej.

Placówki w zakresie wykonywanych zadań współpracują z sądem, powiatowym centrum pomocy rodzinie, rodziną, asystentem rodziny, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej i innymi osobami oraz instytucjami, które podejmują się wspierania działań wychowawczych placówki, w szczególności w zakresie przygotowania dziecka do samodzielnego życia.

Podsumowując przedstawioną charakterystykę instytucjonalnej pieczy zastępczej należy stwierdzić, iż mimo występujących tendencji zmierzających do rozwoju form

rodzinnych, funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych nadal jest bardzo istotne i potrzebne. Liczba wydanych skierowań i dzieci umieszczonych w placówkach potwierdza, że ta forma opieki spełnia swoje zadania (z wyjątkiem 2020 roku i ograniczeń w umieszczaniu dzieci wynikających z epidemii związanej z covid-19). Wydawane przez sąd rodzinny postanowienia o umieszczeniu małoletnich w pieczy zastępczej są wykonywane na bieżąco, tym samym dziecko pozbawione opieki i wychowania nie oczekuje w sytuacji zagrożenia na miejsce w placówce. Brak możliwości wydania skierowania do placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu kutnowskiego powodowałoby konieczność poszukiwania miejsca poza naszym regionem, co wiązałoby się z długim oczekiwaniem oraz z ponoszeniem przez nasz powiat znacznych wydatków na utrzymanie dzieci przebywających w takich instytucjach. Ponadto dzięki funkcjonowaniu placówek opiekuńczo-wychowawczych istnieje możliwość umieszczania dzieci starszych, przejawiających cechy demoralizacji, które nie kwalifikują się do rodzinnych form opieki. W placówkach zatrudniona jest specjalistyczna kadra, która posiada wiedzę i doświadczenia w zakresie metod pracy z dziećmi przejawiającymi zaburzenia zachowania oraz z tzw. trudną młodzieżą.

Potrzebę funkcjonowania instytucjonalnej pieczy zastępczej potwierdza również fakt, iż mimo wprowadzenia od 2012 roku obowiązku współfinansowania gmin w pokrywaniu wydatków związanych z pobytem dzieci w pieczy zastępczej oraz zatrudniania asystentów rodziny, nadal wydawane są postanowienia sądu o umieszczeniu w tej formie opieki.

Biorąc pod uwagę powyższe zasadne jest dalsze funkcjonowanie na terenie powiatu kutnowskiego placówek opiekuńczo - wychowawczych, w których dzieci znajdują schronienie i wsparcie tym bardziej, że instytucjonalna piecza zastępcza osiągnęła wymagane w przepisach prawnych standardy.

3. Proces usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej

Działając w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu:

1. przyznaje się pomoc na:
 - a. kontynuowanie nauki,
 - b. usamodzielnienie;
 - c. zagospodarowanie;
2. udziela się pomocy w uzyskaniu:
 - a. odpowiednich warunków mieszkaniowych,
 - b. zatrudnienia;
 - c. zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej:

- **3 lat** — w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną;
- **1 roku** — w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia, określającego w szczególności:

- zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia,
- sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, a następnie jest zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę:

1. w szkole;
2. w zakładzie kształcenia nauczycieli;
3. w uczelni;
4. na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia;
5. u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Pomoc na kontynuację nauki przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia.

Wysokość pomocy na usamodzielnienie wynosi:

- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną - **nie mniej niż 3470 zł**,
- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo wychowawczą:
 - **nie mniej niż 6939 zł** — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,
 - **nie mniej niż 3470 zł** — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,
 - **nie mniej niż 1735 zł** — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

Pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia, w wysokości **nie niższej niż 1577 zł**, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości **nie niższej niż 3154 zł**. Pomoc na zagospodarowanie może być przyznana w formie rzeczowej.

Działając w oparciu o art. 240 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

do pomocy dla osób usamodzielnianych, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, opuściły rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo-wychowawczą albo pobierają pomoc przyznaną im na podstawie art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, stosuje się przepisy dotychczasowe. Oznacza to, że podopieczni placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych oraz innych form opieki, którzy usamodzielnili się przed 2012 rokiem są objęci przepisami ustawy o pomocy społecznej w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2011 roku. Wychowankowie ci również korzystają ze świadczeń pieniężnych oraz przysługującego im wsparcia. Różnice pomiędzy nimi, a osobami usamodzielnionymi od 2012 roku dotyczą w niewielkim stopniu zasad przyznawania pomocy oraz kwot świadczeń.

Poniżej zamieszczona tabela potwierdza, iż wprowadzenie zapisu pozwalającego na pozostanie w pieczy zastępczej do 25 roku życia pod warunkiem kontynuowania przez wychowanka nauki ograniczyło w pewnym stopniu liczbę osób opuszczających formy opieki i korzystających ze świadczeń przysługujących w procesie usamodzielnienia.

**Tabela 7. Liczba osób uzyskujących świadczenia w procesie usamodzielnienia
w latach 2018 - 2020**

Liczba osób		
2018 r.	2019 r.	2020 r.
Rodzinne formy opieki		
33	34	34
Instytucjonalne formy opieki		
18	18	15

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

Tabela 8. Liczba świadczeń przyznanych usamodzielnionym wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018 - 2020

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń/kwota		
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	341 świadczeń 173.955, 27 zł	318 świadczeń 166.161,00 zł	288 świadczeń 149.971,90 zł
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	12 świadczeń 61.430,00 zł	13 świadczeń 56.988,00 zł	6 świadczeń 31.227,00 zł
Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	11 świadczeń 23.424,00 zł	7 świadczeń 12.616,00 zł	5 świadczeń 7.885,00 zł
RAZEM	364 świadczenia 258.809,27 zł	338 świadczeń 235.765,00 zł	299 świadczeń 189.083,90 zł

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

Tabela 9. Liczba świadczeń przyznanych usamodzielnionym wychowankom instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2018 - 2020

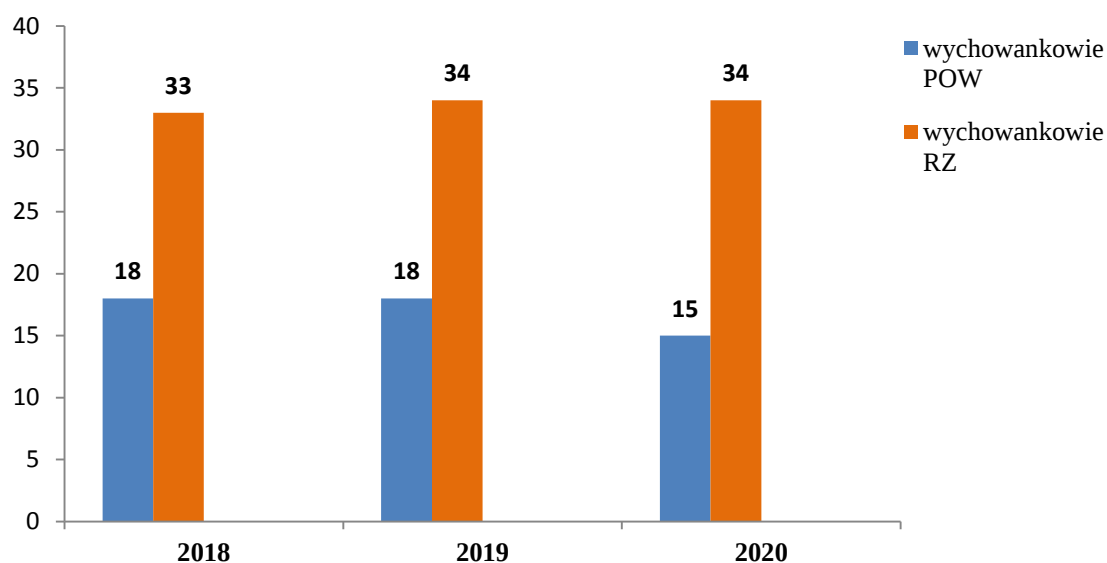
Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń/kwota		
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	136 świadczeń 69.633,05 zł	116 świadczeń 60.474,29 zł	116 świadczeń 60.643,57 zł
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	2 świadczenia 13.527,00 zł	5 świadczeń 34.695,00 zł	2 świadczenia 13.878,00 zł
Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	2 świadczenia 3.154,00 zł	7 świadczeń 11.039,00 zł	3 świadczenia 4.731,00 zł
RAZEM	140 świadczeń 86.314,05 zł	128 świadczeń 106.208,29 zł	121 świadczeń 79.252,57 zł

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

Biorąc pod uwagę zamieszczone powyżej dane należy stwierdzić, że najbardziej popularną formą wsparcia w zakresie procesu usamodzielnienia jest pomoc pieniężna z tytułu kontynuowania nauki. Przyznanie świadczenia wpływa motywująco na aspiracje młodych ludzi, przyczynia się do zdobywania kwalifikacji i umiejętności zawodowych, zwiększa ich szanse na rynku pracy.

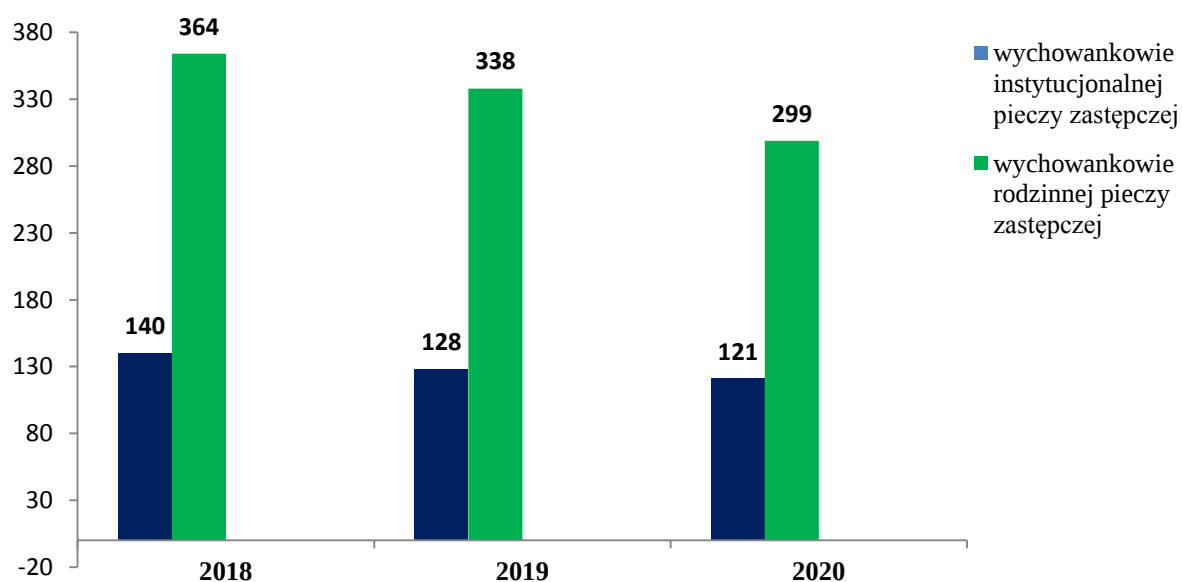
Wykres 3. Liczba usamodzielnionych wychowanków placówek

opiekunów – wychowawczych i rodzin zastępczych otrzymujących świadczenia z tytułu kontynuowania nauki w latach 2018 – 2020

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

Wykres 4. Liczba świadczeń przyznanych usamodzielnionym wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

W celu pomocy usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej z Powiatu Kutnowskiego w strukturach Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Tęcza” w Kutnie funkcjonują 2 mieszkania usamodzielnienia. Osoby w nich zamieszkujące mogą za niewielką opłatą zamieszkiwać tam do czasu zakończenia nauki i polepszenia sytuacji życiowej. To bardzo korzystne rozwiązanie dla osób, które nie mogą liczyć na wsparcie ze strony najbliższej rodziny, a posiadają motywację do zdobycia wykształcenia, zawodu, pracy.

Z zamieszczonej powyżej tabeli wynika, że pełnoletni wychowankowie podejmują starania w celu założenia własnej rodziny i prowadzenia samodzielnego gospodarstwa domowego, co stanowi pozytywny efekt procesu usamodzielnienia i zadań realizowanych w pieczy zastępczej.

Dokonując analizy procesu usamodzielnienia można stwierdzić, że znaczący jest rodzaj formy opieki, z której usamodzielnia się wychowanek. Osoby opuszczające rodzinną pieczę zastępczą częściej podejmują naukę, znajdują zatrudnienie i wchodzą w pozytywne relacje. Podopieczni rodzin zastępczych, mimo usamodzielnienia nadal mieszkają w tej rodzinie, zazwyczaj są z nią spokrewnieni i korzystają ze wsparcia. Młodzież ma szansę, aby skupić się na swoich potrzebach i aspiracjach, ma większą motywację aby rozwijać się.

W przypadku wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych proces usamodzielnienia jest trudniejszy, gdyż większość z tych osób nie może liczyć na swoich bliskich, a po opuszczeniu placówki wraca do środowiska, z którego we wcześniejszym okresie została zabrana zgodnie z wydanym postanowieniem sądu. Poza tym są to środowiska charakteryzujące się postawą roszczeniową, trudne do współpracy, nie wykazujące chęci poprawy swojej sytuacji. Młodzież opuszczająca instytucjonalną pieczę zastępczą często powiela błędy swoich bliskich, nawiązuje negatywne relacje i nie ma aspiracji, co rzutuje na kolejny etap jej życia.

Reasumując zebrane informacje należy stwierdzić, że istotne w procesie usamodzielnienia jest przygotowanie młodych ludzi do samodzielnego życia oraz wsparcie na tym etapie rodziny, bliskich i odpowiednich instytucji - tylko współpraca poszczególnych podmiotów może dać pozytywne efekty i przyczynić się do zwiększenia szans wśród podopiecznych pieczy zastępczej na prawidłowe i zgodne z normami funkcjonowanie społeczne.

4. Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze

Na przestrzeni lat 2018-2020 podejmowano działania mające na celu rozpowszechnienie problematyki rodzicielstwa zastępczego. Dla pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie (Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej) propagowało w lokalnej prasie i telewizji idee rodzicielstwa zastępczego. Udzielono również wywiadu w lokalnej TV, a na stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie na stałe dostępna jest informacja dotycząca warunków, jakie należy spełnić, aby ubiegać się o ustanowienie rodziną zastępczą. Ponadto osoby odwiedzające stronę internetową Centrum mogą uzyskać podstawową wiedzę odnośnie procesu kwalifikacyjnego kandydatów na rodziny zastępcze, rodzajów rodzin zastępczych oraz świadczeń na rzecz rodzin zastępczych i dzieci w tych rodzinach umieszczonych. Ogłoszenia zachęcały zainteresowanych do zgłaszania się na szkolenia. Informacji dotyczącej możliwości stworzenia rodziny zastępczej dzieciom, które czasowo lub na stałe pozbawione zostały opieki rodzicielskiej, udzielali również pracownicy działu rodzinnej pieczy zastępczej. Spodziewanym efektem miało być pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych oraz przeszkolenie ich. O ile w latach poprzednich cel został osiągnięty, o tyle w roku 2020 z uwagi na panującą pandemię COVID-19, szkolenie nie odbyło się. Oczekujący na szkolenie kandydaci zostaną przeszkoleni niezwłocznie po ustaniu zagrożenia. Od wielu lat istnieje potrzeba tworzenia większej liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, które zapewnią wychowującym się w nich dzieciom sprzyjające warunki do prawidłowego rozwoju. W ciągu ostatnich trzech lat rozwiązał się jeden rodzinny dom dziecka. Przez ten czas udało się utworzyć zawodową specjalistyczną rodziną zastępczą.

Tabela 10. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach dla kandydatów na rodziny zastępcze

Rok	Liczba przeszkolonych osób	Liczba przeszkolonych rodzin
2018	16	10
2019	10	6
2020	0	0
RAZEM	26	16

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

Propagując idee tworzenia rodzin zastępczych, na terenie powiatu kutnowskiego corocznie odbywa się również piknik rodzinny z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, na który zostają zaproszone wszystkie rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu kutnowskiego oraz osoby, którym bliska jest ta idea. W organizację przedsięwzięcia czynnie włącza się Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Domów Dziecka i Rodzin Zastępczych „Wyspa Skarbów” oraz Stowarzyszenie Pomocy „LARIS”. Stowarzyszenie „Laris” prowadzi działalność mającą na celu integrację międzypokoleniową dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z mieszkańcami domów pomocy społecznej powiatu kutnowskiego. Stowarzyszenie „Wyspa skarbów” prowadzi działalność promującą rodzicielstwo zastępcze oraz wspiera dzieci i rodziny zastępcze.

Konieczna jest dalsza kontynuacja realizowanych działań wspierających rodzicielstwo zastępcze, intensywna praca w kierunku promocji rodzicielstwa zastępczego, w celu pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych oraz utworzenie nowych zawodowych rodzin zastępczych. Szczególnie istotne byłoby pozyskanie kandydatów dla dzieci w starszym wieku i rodzeństw. Obecnie dzieci te ze względu na brak kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej muszą być umieszczane w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Fakt ten jest bardzo niekorzystny, gdyż wśród rodzeństw są często dzieci poniżej 10 roku życia, co skutkuje przebywaniem również tych młodszych dzieci w placówce.

5. Pozostała działalność

Ponadto w celu wsparcia systemu pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu kutnowskiego Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie opracowało projekt, który po akceptacji przez Wojewódzki Urząd Pracy został wdrożony do realizacji w dwóch edycjach. Projekt realizowany był w latach 2018-2019 nosił nazwę „Lepsza przyszłość”. Wsparcie otrzymało 20 wychowanków usamodzielniających się, przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu kutnowskiego. W ramach w/w projektu pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych ukończyli następujące szkolenia zawodowe:

- opiekun osób starszych,
- profesjonalny handlowiec,
- pracownik administracyjno-biuroowy z elementami księgowości, kadr i płac.

Osoby te objęte były również następującymi formami wsparcia:

- poradnictwo psychologiczne indywidualne i grupowe,
- wyjazdowe warsztaty terapeutyczne,
- szkolenia na temat praw i uprawnień służących przywróceniu samodzielności życiowej,
- trening gospodarowania budżetem domowym,
- poradnictwo zawodowe indywidualne,
- kurs prawa jazdy kat. B dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych.

W 2020 roku powiat kutnowski we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie realizował projekt „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”. Projekt ten był finansowany z Budżetu Państwa oraz Funduszy Europejskich. Celem głównym projektu było zapobieganie i ograniczenie negatywnych skutków epidemii w obszarze pieczy zastępczej poprzez wzmocnienie rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych, w zakresie bezpiecznej realizacji zadań tych podmiotów w okresie epidemii. Celem szczegółowym projektu było wsparcie dzieci, rodziców zastępczych i pracowników rodzinnych oraz instytucjonalnych podmiotów pieczy zastępczej w sytuacji zagrożenia epidemią choroby COVID-19 poprzez: zakup wyposażenia na cele realizowania zadań w trybie zdalnego nauczania (zakup laptopów, komputerów stacjonarnych, oprogramowania i sprzętu audiowizualnego lub oprogramowania dla osób z niepełnosprawnością), środków ochrony osobistej, wyposażenia do miejsc kwarantanny/izolacji dla dzieci z pieczy zastępczej. Wsparciem objętych zostało 157 podmiotów, w tym piecza rodzinna – 154 podmioty, piecza instytucjonalna - 3 podmioty.

6. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od 01.01.2012 roku rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka zostały objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który jest wyznaczany przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Od 01.01.2012 r. rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka nieposiadające przed dniem wejścia w życie w/w ustawy co najmniej 2-letniego doświadczenia w pieczy zastępczej, obejmuje się opieką koordynatora. Wsparciem tym zostały objęte nie tylko rodziny, które nie miały 2 letniego doświadczenia, ale również rodziny zawodowe, rodzinne domy dziecka oraz

rodziny, w których występowały problemy opiekuńczo – wychowawcze, lub które w opinii Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej wymagały tego rodzaju wsparcia. Wszystkie rodziny, które wyrażają wolę współpracy z koordynatorem otrzymają taką formę wsparcia, a w stosunku do pozostałych rodzin zastępczych zadania te wykonują pracownicy merytoryczni zatrudnieni w dziale rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 11. Rodziny zastępcze objęte opieką koordynatora

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba koordynatorów	4	4	4
Liczba rodzin zastępczych	67	59	58

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

Na jednego koordynatora przypada nie więcej niż 15 rodzin zastępczych. Koordynator to osoba, która współdziała z rodziną zastępczą i różnymi osobami i instytucjami (rodzina biologiczna, OPS, poradnia, przychodnia zdrowia, szkoła, sąd, zespół kuratorski itp.) w celu rozwiązania różnych problemów rodziny zastępczej i dziecka. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej otoczyli rodziny zastępcze wsparciem, zbudowali z nimi więź terapeutyczną oraz podejmowali wspólne działania mające na celu rozwiązanie bieżących trudności wynikających z funkcjonowania rodziny. Wykonywali swoje obowiązki ustawowe w ramach zadaniowego czasu pracy, głównie w bezpośrednim kontakcie z rodziną i wychowankiem w ich środowisku domowym oraz podejmując systematyczną współpracę z otoczeniem.

Zatrudnieni koordynatorzy posiadają wykształcenie wyższe - pedagogiczne oraz doświadczenie w pracy z rodzinami zastępczymi i dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej.

Zgodnie z przepisami w/w ustawy do zadań koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej należy:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku,

- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu, w szczególności przez organizowanie grup wsparcia,
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Do najczęstszych problemów występujących w pracy z rodzinami zastępczymi zalicza się:

- zaburzenia osobowościowe,
- trudności szkolne,
- trudności w kontaktach rodziny zastępczej z rodziną biologiczną,
- trudności okresu dojrzewania wychowanków,
- zaburzenia FAS,
- brak wzajemnego zrozumienia wynikający z różnicy pokoleniowej pomiędzy dzieckiem a opiekunem, przede wszystkim w rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- niskie kompetencje wychowawcze opiekunów przede wszystkim w rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- zaburzenia zachowania i emocji u dzieci,
- fonoholizm, siecioholizm itp.

Koordynatorzy realizując swoje zadania możliwie jak najczęściej odwiedzają rodziny zastępcze, prowadząc rozmowy na temat występowania u dzieci ewentualnych problemów opiekuńczo- wychowawczych, zdrowotnych, czy szkolnych.

W ramach swoich obowiązków sporządzają:

- ocenę sytuacji dziecka, która zawiera informację o rodzicach biologicznych dziecka (władzy rodzicielskiej i alimentach), kontaktach dziecka z rodzicami lub rodzeństwem, sytuacji zdrowotnej dziecka, jego wynikach w nauce, ewentualnych problemach opiekuńczo – wychowawczych, metodach pracy stosowanych w pracy z dzieckiem, informacji dotyczącej zainteresowań oraz stanowisko koordynatora w sprawie zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- plan pomocy dziecku, który zawiera główne cele, do których ma dążyć rodzina przy pomocy konkretnych działań. Działania są formułowane pisemnie z podziałem na krótko i długoterminowe, uwzględniając działania w sferach: psychospołecznej, edukacyjnej, zdrowotnej, materialno- bytowej, sferze zainteresowań dziecka oraz kontaktów z rodzicami biologicznymi. Plan pomocy dziecku sporządzany jest raz do roku, następnie dokonuje się oceny ustaleń zawartych w planie, a w razie potrzeby dokonuje się jego modyfikacji,
- ocenę rodziny zastępczej/prowadzącego rodzinny dom dziecka, która zawiera dane osobowe członków rodziny, sytuację mieszkaniową, stan zdrowia opiekunów dzieci, informację o problemach w sprawowaniu pieczy zastępczej, informację o podnoszeniu kwalifikacji przez opiekunów zastępczych, ich współpracą ze szkołą, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną itp., oraz wnioski koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej na temat funkcjonowania rodziny.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracownicy Działu Rodzinnej Pieczy Zastępczej PCPR w Kutnie dokonują pierwszej oceny spokrewnionej rodziny zastępczej, rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka przed upływem jednego roku od umieszczenia pierwszego dziecka. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, a następne nie rzadziej niż co 3 lata. W przypadku negatywnej oceny, kolejna ocena jest dokonywana nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia dokonania tej oceny. W przypadku negatywnej kolejnej oceny, kieruje się do sądu wnioskiem o uchyleniu postanowienia o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej, natomiast po dokonaniu oceny sytuacji dziecka, formułuje się na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje ją do właściwego sądu.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej wraz z pracownikami merytorycznymi Działu Rodzinnej Pieczy Zastępczej PCPR w Kutnie dokonuje oceny rodziny zastępczej zawodowej,

rodziny zastępczej niezawodowej, spokrewnionej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Oceny powinny być dokonywane w konsultacji z asystentem rodziny pracującym z rodziną biologiczną dziecka. W dokonywanych ocenach koordynatorzy uwzględniali informacje ze szkół, gminnych ośrodków pomocy społecznej, opinii poradni psychologiczno - pedagogicznej, kuratorów sądowych oraz informacji uzyskanych z ośrodka adopcyjnego. Wszystkie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zostają zgłaszane do adopcji.

Pracownicy w/w działu, w tym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej sporządzają we współpracy z wychowankami Indywidualne Programy Usamodzielnienia wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej i wspierają ich w procesie usamodzielnienia.

Koordynatorzy oraz pracownicy działu rodzinnej pieczy zastępczej systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności poprzez udział w szkoleniach, konferencjach, warsztatach itp.

7. Wolontariat

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie prowadziło działania mające na celu pozyskanie osób, gotowych zaangażować się w pomoc rodzinom zastępczym z terenu powiatu kutnowskiego oraz dzieciom w nich przebywającym. Do zadań wolontariusza należało:

- pomoc przy zapewnieniu opieki dzieciom z rodzin zastępczych,
- pomoc przy odrabianiu lekcji,
- organizowanie dzieciom czasu wolnego m.in. zabawy, spaceru itp.

Korzyści dla wolontariusza płynące z jego pracy to: satysfakcja z pomocy innym, zdobycie cennego doświadczenia, wzrost umiejętności społecznych.

8. Pomoc psychologiczna

W ramach pracy psychologa świadczone są usługi mające szeroki zakres działań psychologicznych. Należą do nich między innymi:

- poradnictwo psychologiczne - pomoc w rozwiązywaniu kryzysów rozwojowych,
- interwencja kryzysowa - pomoc w rozwiązywaniu sytuacji traumatycznych i kryzysowych,
- prewencja – zapobieganie pojawianiu się zaburzeń,

- promocja zdrowia psychicznego - działania nastawione na rozwój cech, które sprzyjają kształtowaniu i zachowaniu zdrowia psychicznego.

Promocja zdrowia jest to proces umożliwiający każdemu człowiekowi zwiększenie oddziaływania na własne zdrowie w sensie jego poprawy i utrzymania. Udział psychologii w promocji zdrowia to zespół działań, których celem jest kształtowanie i utrwalenie zachowań potrzebnych do rozwoju i utrzymania zdrowia jednostki. Można wyróżnić dwie możliwości wykorzystania psychologii w realizowaniu zadań promocji zdrowia:

- Upowszechnianie wiedzy psychologicznej - tę formę działalności można najogólniej określić jako edukacyjną wspomagającą procesy wychowania, edukacji i leczenia. Działania polegające na podnoszeniu jakości życia i umacniające dobrostan psychiczny uznawane są za najistotniejsze dla promocji zdrowia.
- Udział psychologa w promocji zdrowia - psycholog bierze udział w tworzeniu i realizowaniu programów, pracy indywidualnej nastawionej na edukację zdrowotną i wspomaganie rozwoju. Ma to na celu uczenie takich umiejętności jak nawiązywanie i utrzymywanie relacji z innymi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywanie konfliktów itp.

Psychologiczna prewencja jest to zespół działań, w których wykorzystuje się metody i środki psychologiczne w celu obniżenia prawdopodobieństwa wystąpienia zaburzeń w funkcjonowaniu somatycznym, psychicznym i społecznym. Cel ten osiąga się poprzez przeciwdziałanie czynnikom ryzyka i wzmacnianie zasobów. Prewencja może polegać na minimalizowaniu zagrożeń przez eliminowanie czynników ryzyka, które można podzielić na ryzyko sytuacyjne (stres wydarzeń), rozwojowe (okresy krytyczne w rozwoju, na przykład kryzys dorastania). Działanie prewencyjne ma w pierwszym rzędzie przeciwdziałać pojawieniu się zaburzeń. Skierowane jest więc przede wszystkim na grupy ryzyka.

Poradnictwo psychologiczne to forma pomocy oferowana osobom zdrowym przeżywającym tak zwane trudności przystosowawcze lub kryzysy rozwojowe. Poradnictwo psychologiczne użyteczne jest w zmianach rozwojowych i nagromadzeniu się wydarzeń życiowych. Odbywa się ono w formie kilku spotkań, których głównym celem jest zidentyfikowanie problemu i poszukiwanie sposobów jego rozwiązania. Poradnictwo można podzielić na cztery fazy:

- diagnoza problemu, to znaczy zidentyfikowanie trudności z jaką osoba sobie nie radzi,
- określenie czynników podtrzymujących istnienie problemu oraz trudności związanych z jego rozwiązaniem,
- poszukiwanie nowych sposobów rozwiązania trudności,
- wzmocnienie klienta w realizowanych przez niego zmianach.

Interwencja kryzysowa jest działaniem zmierzającym do odzyskania przez osobę dotkniętą kryzysem zdolności jego samodzielnego rozwiązania. Ma charakter pomocy psychologicznej, medycznej, socjalnej lub prawnej i służy wsparciu emocjonalnemu osoby w kryzysie. Kryzys jest momentem zwrotnym, stanem, który cechuje się dużym napięciem emocjonalnym, uczuciem przerażenia, obawą przed utratą kontroli i poczuciem bezradności oraz przed różnymi formami dezorganizacji zachowania i objawami somatycznymi. Osoba przeżywająca taki stan, ze względu na ograniczenie bądź wyczerpanie własnych możliwości rozwiązania problemu, wymaga pomocy z zewnątrz.

Odzwierciedleniem wyżej wymienionej charakterystyki pomocy psychologicznej, na terenie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie, było świadczenie usług na rzecz rodzin zastępczych oraz ich podopiecznych zestawionych w poniższej tabeli:

Tabela 12. Rodzaj pomocy świadczonej przez psychologa zatrudnionego w PCPR

Rodzaj pomocy	2018 r.	2019 r.	2020 r. (stan na dzień 31.12.2020 r.)
Konsultacje wychowawcze (praca bezpośrednio z opiekunem)	14	13	41
Porady psychologiczne (indywidualna praca z dzieckiem)	33	83	101
Porady psychologiczno – pedagogiczne (konsultacja wychowawcza oraz praca indywidualna z opiekunem)	10	13	31
Udział w spotkaniach rodziców z dziećmi	76	164	33
Inne	82	82	184

źródło: dane PCPR, opracowanie własne

Działania psychologa skupiały się na asyście w trakcie spotkań rodziców biologicznych z dziećmi na terenie Centrum. Udzielano wskazówek, porad związanych z jak najlepszym odbudowywaniem, bądź podtrzymywaniem więzi i mobilizowaniem do podjęcia działań na rzecz jak najszybszego powrotu dzieci w środowisko rodzinne. Pomoc rodzinom odzwierciedlała się także w indywidualnej pracy psychologa z rodzicami zastępczymi jak ich podopiecznymi. Były to jednorazowe spotkania konsultacyjne, jak też systematyczna praca podczas wielu sesji. Główne problemy skupiały się na poprawie umiejętności wychowawczych rodziców, ich stabilizacji emocjonalnej, nabywaniu umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami, poszerzaniu świadomości psychologicznej

pomagającej w lepszym rozumieniu zaistniałych sytuacji i pokonywaniu związanych z nimi trudności, wsparciu emocjonalnym. Podejmowano także inne formy pracy takie jak: wizyty w domu rodziny, porady telefoniczne, sporządzanie opinii psychologicznych, porady dla rodziców biologicznych, zespoły oceny sytuacji dziecka, kontakty z instytucjami. Realizowano ponadto formę wsparcia grupowego mającą na celu wzajemne budowanie relacji oraz podnoszenie wiedzy i umiejętności wychowawczych uczestników.

Planowane wypełnienie obowiązków świadczenia pomocy psychologicznej na lata 2021-2023 skupiało się będzie na realizacji następujących punktów:

1. świadczenie pomocy psychologicznej dla rodziców zastępczych,
2. świadczenie pomocy psychologicznej dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
3. świadczenie pomocy psychologicznej na rzecz usamodzielniających się wychowanków,
4. organizacja grupy wsparcia na rzecz zainteresowanych rodzin, dbałość o aktualny poziom wiedzy psychologicznej, umiejętności wychowawczych poprzez organizowanie prelekcji, szkoleń, warsztatów,
5. dokonywanie oceny psychicznego rozwoju dziecka na potrzeby ośrodków adopcyjnych, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
6. udział w zespołach do spraw oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej,
7. stała współpraca z koordynatorami rodziny pracownikami ośrodków pomocy społecznej w zakresie opracowania planu pracy z rodziną i jego koordynacja z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
9. wizyty w środowisku domowym,
10. sporządzanie opinii psychologicznej o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
11. wsparcia psychologicznego dla dzieci, młodzieży i rodziców z rodzin zastępczych w sytuacjach zagrożenia wirusowego (pandemia COVID-19),
12. pomocy osobom z rodzinnej pieczy zastępczej, które znalazły się w trudnej sytuacji związanej z rozpowszechnianiem się koronawirusa COVID -19 (osoby poddane izolacji, kwarantannie, nadzorowi epidemiologicznemu),
13. diagnozie problemów emocjonalnych i wychowawczych dzieci,
14. wsparcie małoletnich matek, które pozostają w pieczy zastępczej lub są objęte procesem usamodzielnienia,
15. działania w ramach interwencji kryzysowej.

III. PODSUMOWANIE DIAGNOZY I GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PLANU NA LATA 2021 - 2023

Dokonując diagnozy sytuacji pieczy zastępczej w Powiecie Kutnowskim w latach 2018-2020 należy stwierdzić, iż wzrosła liczba rodzin zastępczych. To samo zjawisko dotyczy rotacji dzieci które, w ciągu roku powracają do rodzin biologicznych, uzyskują pełnoletność i odchodzą z form opieki zastępczej, a niewielki odsetek dzieci znajduje miejsce w rodzinach adopcyjnych. Szczególnie są to dzieci młodsze do 5 roku życia.

Mając na uwadze powyższe należy uznać, że w ramach rozwoju pieczy zastępczej najważniejszym problemem jest pozyskiwanie kandydatów na niezawodowe oraz zawodowe rodziny zastępcze, a także prowadzący rodzinne domy dziecka.

Tabela 13. Liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej

Gmina	Liczba dzieci
Bedlno	5
Dąbrowice	0
Krośniewice	6
Krzyżanów	4
Kutno gm.	6
Kutno miasto	32
Łanięta	2
Nowe Ostrowy	2
Oporów	2
Strzelce	4
Żychlin	10
RAZEM	73

źródło: dane OPS z terenu powiatu, opracowanie własne

Po analizie powyższej tabeli można przypuszczać, że większa część dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej zostanie do niej skierowana. Mając na uwadze potrzeby Powiatu Kutnowskiego w zakresie stworzenia dzieciom potrzebującym odpowiednich miejsc

do opieki i wychowania, ale również możliwości finansowe Powiatu Kutnowskiego, należy określić limit zawodowych rodzin zastępczych na lata 2021-2023, do czego zobowiązuje także wspomniany wcześniej art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Reasumując:

- Należy rozwijać system rodzinnej pieczy zastępczej poprzez pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.
- Dla dzieci kwalifikujących się do umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej należy również tworzyć rodzinne domy dziecka.
- Umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej będzie następowało dopiero po wyczerpaniu wszystkich rodzinnych form wsparcia.

W oparciu o analizę dostępnych danych dało się wyznaczyć kierunki działań programowych i określić ich charakter. Skala problemów i zagrożeń, jakie zidentyfikowano na podstawie danych za lata 2018-2020 daje podstawę do wypracowania w ramach programu takich przedsięwzięć, które skierują maksymalnie działania ze strony instytucji i służb społecznych w bezpośrednie otoczenie rodziny. Czwarta edycja 3 – letniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie kutnowskim ma zatem nie tylko tworzyć nowe rozwiązania i formy, ale porządkować i ulepszać dotychczasowy wymiar świadczonej pomocy na rzecz dzieci i rodzin zastępczych. Główny nacisk należy położyć na rozwój pieczy zastępczej tj. pozyskiwanie i szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych, którzy w przyszłości zapewniliby odpowiednie warunki do opieki i rozwoju dzieciom pozbawionym możliwości opieki ze strony rodziców biologicznych.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 43/2011 Starosty Kutnowskiego z dnia 07.11.2011 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie od dnia 01 stycznia 2012 roku pełni funkcję Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, by móc dodatkowo wspierać rozwój systemu pieczy zastępczej w Powiecie Kutnowskim. Jak wiadomo, rodziny zastępcze potrzebują wsparcia nie tylko finansowego, ale również emocjonalnego oraz psychologicznego. W celu zapewnienia możliwości dostępu do różnego typu specjalistów przy Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Tęcza” w Kutnie funkcjonował Ośrodek Poradnictwa w Kutnie, gdzie rodziny zastępcze, wychowankowie, oraz rodziny przeżywające trudności mogli nieodpłatnie skorzystać z pomocy psychologów, pedagogów i terapeutów rodzinnych. Do ośrodka zgłaszała się coraz większa liczba osób. W związku z przewidywaną reorganizacją placówek opiekuńczo – wychowawczych, a tym samym brakiem możliwości świadczenia wyżej wymienionych usług na rzecz Rodzin Zastępczych istnieje konieczność utworzenia

Poradni Rodzinnej a terenie Powiatu Kutnowskiego.

Również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zatrudnia psychologa, którego pomoc ukierunkowana jest na pracę z rodzinami zastępczymi jak również z dziećmi w nich przebywającymi. Ponadto jeden raz w miesiącu w siedzibie Centrum organizowane są spotkania dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka z psychologiem, koordynatorami, pracownikami realizującymi zadania pieczy zastępczej. Spotkania mają charakter grupy wsparcia, podczas których każda rodzina może opowiedzieć o problemach, z jakimi się boryka, uzyskać pomoc w ich rozwiązaniu lub po prostu usłyszeć słowa wsparcia od obecnych osób. Spotkania cieszą się popularnością, rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinne domy dziecka chętnie w nich uczestniczą i należy tę formę wsparcia kontynuować.

Pracownicy Działu Rodzinnej Pieczy Zastępczej współpracują z ośrodkami pomocy społecznej, instytucjami oświatowymi, służbą zdrowia, kuratorami, policją, sądem rodzinnym, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ośrodkami adopcyjno-opiekuńczymi, instytucjami pozarządowymi i innymi instytucjami, które zajmują się problematyką rodziny i dziecka w celu sprawowania właściwej opieki nad rodzinami zastępczymi. Współpraca z sądem rodzinnym polega na ustaleniu sytuacji prawnej dzieci, przekazywaniu aktualnej informacji o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych. Ponadto w przypadkach, kiedy nie ma możliwości powrotu dzieci do rodziny biologicznej składane są wnioski o pozbawienie władzy rodzicielskiej rodziców. Współpraca międzyinstytucjonalna jest niezbędna do zapewnienia dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej optymalnych warunków do rozwoju. Rodziny zastępcze borykają się na co dzień z wieloma problemami w prawidłowym sprawowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Z obserwacji pracowników rodzinnej pieczy zastępczej wynika, iż istnieje duże zapotrzebowanie na wsparcie specjalistyczne rodzin zastępczych, zwłaszcza spokrewnionych wychowujących nastolatków, które obok problemów finansowych borykają się z poważnymi problemami wychowawczymi. Przepaść pokoleniowa znacznie utrudnia dziadkom porozumienie z dojrzewającym, zbuntowanym nastolatkiem. Młodzieży umieszczonej w rodzinach zastępczych pozbawionej właściwych wzorców trudno uniknąć powielania nieakceptowalnych społecznie zachowań, nieodpowiedzialności, słabych więzi emocjonalnych, bezradności. Dziadkowie zaś czasami powielają wcześniejsze błędy wychowawcze stosowane wobec własnych dzieci. Rodzice zastępczy potrzebują wsparcia w zakresie: rozwijania umiejętności wychowawczych, komunikacji, konstruktywnego rozwiązywania sytuacji trudnych oraz wiedzy dotyczącej potrzeb rozwojowych dzieci powierzonych ich pieczy. Współpraca między instytucjami wspierającymi rodzinę i dziecko

pozwała na zapewnienie podopiecznym zindywidualizowanego i kompleksowego wsparcia. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej miała na celu gromadzenie dokumentacji niezbędnej do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ustalenia sytuacji rodzinnej dziecka umieszczonego w pieczy, pozyskania informacji o rodzicach biologicznych, a także uzyskanie opinii na temat możliwości powrotu dzieci z pieczy zastępczej pod ich opiekę. Wysyłane są również do szkół prośby o sporządzenie opinii o uczniach w celu ustalenia sytuacji dydaktyczno-wychowawczej dzieci przebywających w rodzinach zastępczych, kontaktów rodziców biologicznych ze szkołą, współpracy rodziny zastępczej ze szkołą dziecka oraz ewentualnych zaistniałych problemach i nieprawidłowościach w funkcjonowaniu wychowanków w szkole.

IV. CELE I ZADANIA PROGRAMU NA LATA 2020 - 2023

Cel główny Programu:

Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu kutnowskiego

Cel ten został rozwinięty o sześć celów szczegółowych, które wskazują na główne obszary działań w obrębie zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Cele szczegółowe Programu:

- Tworzenie warunków do powstawania nowych rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.
- Wzrost kompetencji wychowawczych osób sprawujących pieczę zastępczą.
- Wzmacnianie rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.
- Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych z uwzględnieniem aktualnych potrzeb oraz przepisów ustawy z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- Wzmocnienie kwalifikacji kadry wychowawczej zatrudnionej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
- Życiowe usamodzielnienie osób opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze i inne formy opieki ich integracja ze środowiskiem.

1. Analiza SWOT

Analiza SWOT pozwala na wskazanie najważniejszych dla społeczeństwa lokalnego problemów. Analiza ta jest metodą, która podkreśla zarówno mocne i słabe strony funkcjonowania pieczy zastępczej w Powiecie Kutnowskim, jak również szanse i zagrożenia, które mogą wystąpić w obszarze działania.

Istnieją zarówno mocne jak i słabe strony funkcjonowania pieczy zastępczej

w Powiecie Kutnowskim. Mocne strony wspomagają budowę systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, jak również osłabiają zagrożenia realizacji programu. Natomiast na słabe strony należy zwrócić szczególną uwagę, gdyż mogą one utrudniać lub nawet uniemożliwiać realizację celów zawartych w projekcie.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Wyszkolona i doświadczona kadra PCPR.	Niewystarczająca liczba rodzin zastępczych zawodowych.
Dobra współpraca z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej i innymi instytucjami zajmującymi się problematyką związaną z opieką nad dzieckiem i rodziną, w tym także z Sądem.	Niewystarczająca liczba rodzinnych domów dziecka.
Dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, prawnego, grupy wsparcia.	Brak kandydatów do tworzenia zawodowych rodzin zastępczych.
Funkcjonujące na terenie powiatu 2 rodzinne domy dziecka, 4 zawodowe rodziny zastępcze, 1 Zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego oraz 1 specjalistyczna rodzina zastępcza.	Ograniczone możliwości w kwestii udzielania pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia usamodzielnianym wychowankom.
Funkcjonowanie 3 placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu.	Długotrwałość przebywania dzieci z uregulowaną sytuacją prawną w rodzinach zastępczych.
Organizacja szkoleń dla rodzin zastępczych.	Małe zaangażowanie rodzin zastępczych do uczestnictwa w grupie wsparcia.
Prowadzenie działań promujących rodzicielstwo zastępcze.	Niewielkie zainteresowanie społeczeństwa tematyką rodzicielstwa zastępczego.
Stałe podnoszenie kwalifikacji kadry pracowników PCPR.	Niewystarczająca identyfikacja rodzin wymagających wsparcia.
Zapewnienie pomocy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	Opieszałość sądów w sprawach związanych z uregulowaniem sytuacji prawnej dziecka.
Przyznawanie środków finansowych na realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej, w szczególności przyznawanie świadczeń fakultatywnych.	Z uwagi na zbyt małą ilość specjalistycznych rodzin zastępczych niemożność umieszczania dzieci chorych, posiadających orzeczenie o niepełnosprawności oraz małoletnich matek z dziećmi.
System prawny.	Niski poziom wykształcenia znacznej części wychowanków.
Wsparcie samorządu w działaniach na rzecz pieczy zastępczej.	Brak placówek wsparcia dziennego w gminach.
Doświadczenie w zakresie realizacji dodatkowych form wsparcia dla wychowanków (realizacja projektów skierowanych do usamodzielniających wychowanków).	Niewystarczająca oferta wsparcia dla rodzin z dziećmi – brak poradni rodzinnej specjalistycznej.
Dobra współpraca ze sponsorami.	Wydłużona procedura adopcyjna dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, co powoduje długotrwałe przebywanie dzieci w pieczy zastępczej bez szans na rozwój w rodzinach adopcyjnych.
	Niedojrzałość społeczna wychowanków.

SZANSE	ZAGROŻENIA
Dostęp do pozyskania środków zewnętrznych, realizacja projektów.	Rezygnacja dotychczasowych rodzin zastępczych z pełnienia funkcji.
Wsparcie istniejących rodzin zastępczych.	Wypalenie zawodowe rodzin zastępczych.
Wspieranie działań pracowników PCPR przez specjalistów: psychologa, prawnika.	Postawa roszczeniowa osób korzystających z pomocy.
Większa liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną dzieci.	Istniejące mity i stereotypy odnośnie osób wychowujących się poza rodziną biologiczną.
Podnoszenie wynagrodzeń dla zawodowych rodzin zastępczych oraz prowadzących RDD.	Niewystarczające wsparcie wychowanków w procesie usamodzielniania.
Osiągnięcie standardów przez POW.	Mała liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze dziecka i rodziny.
Programy pomocowe MPRiPS.	Zmiany w zakresie finansowania opieki nad dzieckiem i rodziną.
Traktowanie młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą jako grupy zagrożonej wykluczeniem społecznych i kierowanie do niej większej liczby działań pomocowych.	Ograniczenie środków finansowych na poziomie państwa i samorządu.
Zmiana nastawienia środowiska lokalnego jak również pracodawców do osób, które wychowywały się w pieczy zastępczej.	Niestabilność systemu prawnego.

Cel szczegółowy	Działania planowane do realizacji	Wskaźniki dotyczące zakresu realizowanego zadania	Podmiot odpowiadający za realizację	Termin realizacji	Przewidywane efekty zaplanowanych działań	Źródła finansowania
1. Tworzenie warunków do powstawania nowych rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.	Zamieszczanie informacji propagujących rodzicielstwo zastępcze w lokalnych mediach, organizowanie akcji informacyjnych,	Liczba publikacji prasowych, internetowych, materiałów telewizyjnych, spotkań,	PCPR Stowarzyszenie „Wyspa Skarbów” lokalne media	Marzec, wrzesień 2021r., 2022r., 2023r.	Wzrost liczby osób zainteresowanych tematyką rodzicielstwa zastępczego	Budżet powiatu, środki pozyskane z przez stowarzyszenie
	Zorganizowanie Pikniku z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	liczba osób biorących udział w Pikniku	PCPR Stowarzyszenie „Wyspa Skarbów”	Maj 2021r., 2022r., 2023r.	Wzrost liczby osób zainteresowanych tematyką rodzicielstwa zastępczego	Budżet powiatu, środki pozyskane z przez stowarzyszenie
	Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi lokalnie na rzecz dziecka i rodziny	Ilość przeprowadzonych imprez	PCPR Stowarzyszenia	Maj 2021r., 2022r., 2023r. oraz wg kalendarza imprez	Integracja środowiska pieczy zastępczej	Środki pozyskane przez stowarzyszenia
	Nabór kandydatów na niezawodowe, zawodowe rodziny zastępcze, rodziny zastępcze specjalistyczne oraz osoby prowadzące rodzinne domy dziecka	Liczba rozmów osobistych i telefonicznych	PCPR- Dział Rodzinnej Pieczy Zastępczej	I kwartał 2021r., 2022r., 2023r.	Wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych, prowadzących rodzinne domy dziecka	Budżet powiatu
	Prowadzenie kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy	Liczba przeprowadzonych procedur	PCPR- Dział Rodzinnej Pieczy	Kwiecień 2021r., 2022r.,	Prawidłowa ocena formalna kandydatów na rodziny zastępcze	Budżet powiatu

dziecka	kwalifikacyjnych, liczba osób zakwalifikowanych do szkolenia	Zastępczej	2023r.	i rodzinne domy dziecka	
Prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka	Liczba godzin przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów, liczba wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych	PCPR	Maj 2021r., 2022r., 2023r.	Nabycie przez kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej wiedzy dotyczącej prawidłowego wypełniania funkcji rodzica zastępczego, wzrost kompetencji opiekuńczo – wychowawczych.	Budżet powiatu, środki pozyskane w ramach projektów unijnych
Stworzenie systemu motywacji do podjęcia decyzji o utworzeniu rodziny zastępczej	Liczba Uchwał w zakresie wynagradzania zawodowych rodziców zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka oraz przyznawanie rodzinom zastępczym świadczeń fakultatywnych	PCPR	2021-2023	Powstanie nowych rodzin zastępczych	Budżet powiatu
Zatrudnianie osób do pomocy przy opiece nad dziećmi oraz przy pracach gospodarczych na wniosek rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych, prowadzących rodzinne domy dziecka	Liczba złożonych wniosków, liczba osób zatrudnionych,	PCPR	2021-2023 cały okres programowy	Polepszenie sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dzieci przebywających w pieczy zastępczej	Budżet powiatu
Zatrudnianie wykwalifikowanych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba koordynatorów	PCPR	2021-2023 cały okres programowy	Profesjonalna pomoc udzielana rodzinom zastępczym	Budżet powiatu, środki pozyskane z budżetu

2. Wzrost kompetencji wychowawczych osób sprawujących pieczę zastępczą						Państwa (Ministra właściwego)
	Organizowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych	Liczba grup wsparcia oraz liczba uczestników grup wsparcia	PCPR- Dział Rodzinnej Pieczy Zastępczej, psycholog	2021-2023 spotkania w każdą pierwszą środę miesiąca z wyłączeniem okresu wakacji	Wzrost liczby osób uczestniczących w spotkaniach grup wsparcia.	bez kosztowo
	Dostęp osób sprawujących pieczę zastępczą do usług specjalistycznego poradnictwa	Liczba rodzin korzystających ze specjalistycznego poradnictwa / liczba porad	PCPR psycholog,	2021-2023 cały okres programowy	Zwiększenie liczby rodzin/dzieci korzystających ze specjalistycznego poradnictwa.	Budżet powiatu
	Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych	Liczba godzin przeprowadzonych szkoleń. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach	PCPR	Październik 2021r., 2022r., 2023r.	Poszerzenie wiedzy dotyczącej dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, ich potrzeb, sytuacji emocjonalnych, rozwoju itp., oraz wzrost kompetencji wychowawczych rodziców zastępczych.	Budżet powiatu, środki zewnętrzne pozyskane w ramach projektu unijnego
3. Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem,	Współpraca organizatora pieczy zastępczej z rodzinami biologicznymi, rodzinami	Liczba sporządzonych planów pomocy dziecka, liczba	PCPR , Ośrodki Pomocy Społecznej,	2021-2023	Powrót dziecka do domu rodzinnego	Budżet powiatu

przebywającym w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Kutnowskiego poprzez współpracę Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie ze środowiskiem lokalnym i instytucjami.	zastępczymi, asystentami rodzin, pracownikami socjalnymi, sądem rodzinnym, policją i innymi podmiotami zajmującymi się pomocą dziecku.	przeprowadzonych rozmów	Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich, Policja			
4. Wzmacnianie rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej	Zapewnienie pomocy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci objętych działaniami koordynatorów	PCPR koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	2021-2023 cały okres programowy	Zaangażowanie dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej do bezpośredniej współpracy z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej w obszarze edukacji, relacji rodzinnych i społecznych, rozwoju zainteresowań, rekreacji, sportu, zdrowia. Poprawa sytuacji szkolnej dzieci przebywających w rodzinach zastępczych.	Budżet powiatu, środki pozyskane w ramach programu

	Zapewnienie rodzinom zastępczym pomocy wolontariuszy	Liczba zatrudnionych wolontariuszy	PCPR	2021-2023 cały okres programowy	Pomoc przy zapewnieniu opieki dzieciom z rodzin zastępczych, pomoc przy odrabianiu lekcji, organizowanie dzieciom czasu wolnego	
	Zapewnienie dostępu do usług poradnictwa specjalistycznego Utworzenie Ośrodka Poradnictwa Rodzinnego	Liczba dzieci korzystających z poradnictwa specjalistycznego	PCPR Psycholog Specjalista pracy z rodziną	2021	Wzrost liczby dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej korzystających z poradnictwa specjalistycznego.	Budżet powiatu
5. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych z uwzględnieniem aktualnych potrzeb oraz przepisów ustawy z dnia 09.06.2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych, które w wyniku przekształcenia osiągnęły wymagane standardy	Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych; przeciętna liczba dzieci umieszczonych w placówkach	PCPR Dział Pomocy Rodzinie i Świadczeń	2021-2023	Zapewnienie właściwej organizacji instytucjonalnym formom pieczy zastępczej	Budżet powiatu
6. Wzmocnienie kwalifikacji kadry wychowawczej	Udział kadry wychowawczej POW w specjalistycznych szkoleniach	Liczba szkoleń, liczba osób, które ukończyły w szkoleniach	POW instytucje zewnętrzne	2021-2023	Zapewnienie właściwej opieki dzieciom i młodzieży przebywającym	Budżet powiatu, środki pozyskane w ramach projektów

zatrudnionej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.					w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poprzez wzmocnienie kwalifikacji kadry wychowawcze	
7. Życiowe usamodzielnienie osób opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze i inne formy opieki oraz ich integracja ze środowiskiem.	Realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia	Liczba realizowanych indywidualnych programów usamodzielnienia	PCPR Dział Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Dział Pomocy Rodzinie i Świadczeń	2021-2023	Wzrost liczby osób usamodzielnionych osiągających cele dotyczące zdobycia wykształcenia i kwalifikacji zawodowych zawarte w indywidualnych programach usamodzielnienia.	Budżet powiatu
	Organizowanie szkoleń dla młodzieży usamodzielnionej oraz będącej w trakcie procesu usamodzielnienia	Liczba przeprowadzonych szkoleń, liczba osób, które ukończyły szkolenie	PCPR Dział Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Dział Pomocy Rodzinie i Świadczeń	2021-2023	Wzrost liczby osób usamodzielnionych prawidłowo funkcjonujących w dorosłym życiu	Budżet powiatu
	Prowadzenie mieszkań usamodzielnienia dla byłych wychowanków pieczy zastępczej	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie mieszkania usamodzielnienia	POW PCPR	2021-2023	Poprawa sytuacji mieszkaniowej osób usamodzielnianych.	Budżet powiatu

V. LIMIT ZAWODOWYCH RODZIN ZASTĘPCZYCH NA LATA 2021 - 2023

Biorąc pod uwagę wszystkie omówione dane poniżej przedstawiony zostaje limit rodzin zastępczych na lata 2021-2023 a mian.:

- w roku 2021 limit do **9** zawodowych rodzin zastępczych (w tym 1 nowa rodzina),
- w roku 2022 limit do **10** zawodowych rodzin zastępczych (w tym 1 nowa rodzina),
- w roku 2023 limit do **11** zawodowych rodzin zastępczych (w tym 1 nowa rodzina).

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania realizacji zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023, są środki finansowe:

- z budżetu Powiatu Kutnowskiego,
- z budżetu samorządów gminnych,
- z budżetu innych samorządów powiatowych,
- ze środków EFS,
- z budżetu Państwa (Ministra właściwego).

VII. BENEFICJENCI I REALIZATORZY PROGRAMU

Beneficjentami programu są:

- Dzieci i osoby pełnoletnie przebywające w pieczy zastępczej;
- Rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinne domy dziecka;
- Kandydaci do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka lub kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- Rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- Osoby usamodzielniane – wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, oraz placówki opiekuńczo-wychowawczej;

- Osoby zatrudnione w systemie pieczy zastępczej.

Głównym podmiotem Realizującym Program jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie, pełniący jednocześnie zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, przy współpracy z:

- Rodzinami zastępczymi oraz prowadzącymi rodzinne domy dziecka,
- Placówkami opiekuńczo-wychowawczymi,
- Rodzinami pomocowymi,
- Koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej,
- Miejskimi i Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej,
- Ośrodkami oświatowymi,
- Kościołami,
- Sądami Rejonowymi,
- Kuratorami,
- Asystentami rodzin,
- Organizacjami pozarządowymi.

VIII. MONITORING PROGRAMU

Poprzez monitoring rozumie się proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanego Programu w aspekcie finansowym i rzeczowym. Jego celem jest zapewnienie zgodności realizacji Programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Głównym realizatorem i koordynatorem 3 – letniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie. Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących realizowanych zadań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora Programu. Informacje te zawarte zostaną w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie z realizacji zadań w zakresie systemu pieczy zastępczej, które Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie będzie co roku przedkładał Radzie Powiatu Kutnowskiego wraz ze sprawozdaniem z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie, które składane będzie Zarządowi Powiatu w Kutnowskiego. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał zmianom w zależności od pojawiających się potrzeb. Monitoringowi będą podlegać wszystkie zadania zawarte w programie.

IX. PROJEKT SZCZEGÓŁOWEGO BUDŻETU PROGRAMU

Lp.	Treść wydatku	2021 r.	2022 r.	2023 r.
1.	Pomoc pieniężna dla rodzin spokrewnionych	1 207 560,00	1 360 000,00	1 446 000,00
2.	Pomoc pieniężna dla rodzin niezawodowych	820 560,00	955 000,00	1 048 000,00
3.	Pomoc pieniężna dla rodzin zawodowych	277 728,00	330 000,00	380 000,00
4.	Pomoc pieniężna dla rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	63 120,00	65 000,00	65 000,00
5.	Pomoc pieniężna dla rodzinnego domu dziecka	227 232,00	227 500,00	227 500,00
6.	Jednorazowa pomoc na przyjęcie dziecka	40 000,00	40 000,00	40 000,00
7.	Pomoc na kontynuowanie nauki RZ i POW	226 000,00	250 000,00	270 000,00
8.	Pomoc na usamodzielnienie RZ i POW	128 000,00	135 000,00	150 000,00
9.	Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej RZ i POW	35 500,00	40 000,00	50 000,00
10.	Dodatek dla dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności	37 980,00	40 000,00	40 000,00
11.	Dofinansowanie do wypoczynku	36 000,00	36 000,00	36 000,00
12.	Pomoc losowa	10 000,00	10 000,00	10 000,00
13.	Wynagrodzenie dla zawodowych rodzin zastępczych plus składki	330 000,00	350 000,00	390 000,00
14.	Wynagrodzenie dla prowadzących rodzinne domy dziecka plus składki	107 000,00	110 000,00	110 000,00
15.	Wynagrodzenie dla rodzin pomocowych	3 200,00	3 200,00	3 200,00
16.	Środki na utrzymanie lokalu	70 000,00	80 000,00	90 000,00
17.	Szkolenia i poradnictwo	8 000,00	20 000,00	20 000,00
18.	Wydatki na pokrycie kosztów utrzymania dzieci pochodzących z terenu powiatu kutnowskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów	183 000,00	220 000,00	250 000,00
19.	Wydatki na pokrycie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu kutnowskiego w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów	0,00	0,00	0,00
20.	Utrzymanie placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzinnego domu dziecka	4 700 000,00	4 800 000,00	5 000 000,00
21.	Zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	192 000,00	198 000,00	202 000,00
22.	Poradnia rodzinna	114 015,00	117 000,00	200 000,00
23.	Wynagrodzenie dla osób zatrudnionych przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich	140 000,00	150 000,00	160 000,00
24.	Pokrycie niezbędnych kosztów związanych z remontem	15 000,00	15 000,00	15 000,00
25.	Inne nieprzewidziane koszty związane z opieką i wychowaniem	2 000,00	2 000,00	2 000,00
RAZEM		8 973 895,00	9 553 700,00	10 204 700,00

Załącznik nr 2
do Uchwały nr 525/180/21
Zarządu Powiatu Kutnowskiego
z dnia 17 lutego 2021 roku

FORMULARZ KONSULTACYJNY
Projektu pn. „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023”

1. Dane Osoby Zgłaszającej:

Nazwa podmiotu/instytucji	
Adres siedziby	
Telefon i adres e-mail	

2. Uwagi do projektu Programu:

Lp.	Część dokumentu którego dotyczy uwaga (rozdział/ punkt/strona)	Treść proponowanej uwagi	Uzasadnienie